

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (ЗА ГАЛУЗЯМИ)

УДК 373.3/5.016:811.112.2-054.73

DOI 10.32782/2412-9208-2024-2-26-35

CRITICAL REVIEW OF BRIDGE CLASSES

КРИТИЧНИЙ ОГЛЯД БРЮКЕНКЛАСІВ

Olena HALYTSKA,

PhD in Philology,
Associate Professor,
Associate Professor at the
Department of German Philology,
Lesya Ukrainka Volyn National
University
13, Voli Ave., Lutsk, Volyn region,
43025, Ukraine

halytska@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-0677-2071>

Олена ГАЛИЦЬКА,

докторка філософії (філологія),
доцентка,
доцентка кафедри
німецької філології,
Волинський національний
університет імені Лесі Українки
просп. Волі, 13, м. Луцьк,
Волинська обл., 43025, Україна

Anna HURKO,

Applicant for higher education
first (bachelor's) level,
Lesya Ukrainka Volyn National
University
13, Voli Ave, Lutsk, Volyn region,
43025, Ukraine

anneta.gurko17@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0005-5685-2813>

Анна ГУРКО,

здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Волинський національний
університет імені Лесі Українки
просп. Волі, 13, м. Луцьк,
Волинська обл., 43025, Україна

ABSTRACT

The article describes the work of German bridge classes with children of war refugees from Ukraine. These classes for Ukrainian refugee children have different names (exclusively integration classes or so-called «welcome classes», so-called «preparatory classes», depending on the federal state, as well as «transitional international classes», I-classes or «bridge classes», «international preparatory classes», «intensive classes», adaptation classes), but they all provide an opportunity for Ukrainian children to adapt to the new educational environment, learn German and prepare for integration into mainstream classes in Germany.

The novelty of this paper is that it describes the successful experience of the School in Germany practice at the Buende Primary School (Germany) in the period from 28.08 to

29.09.2023 and from 19.02 to 22.03.2024. The practice was implemented by the association «Bridges of Friendship to Ukraine» with the cooperation of the city of Buende with the aim of introducing an effective model of bridge classes for refugee children from Ukraine. The study provides valuable information on how bridge classes for refugee children can be organised to maximise their integration into the German education system. The aim of bridge classes is to help children improve their German language and school subjects in a playful way and to unlock their skill potential.

The article analyses the features of the bridge class concept: individual timetables for core subjects; additional lessons in German, English and core subjects; teachers with experience in teaching students whose mother tongue is Ukrainian; trained teachers in German as a foreign language; language-sensitive teaching of core subjects; internal differentiation of core subjects depending on previous learning; manageable class sizes with individual support; exchange and cooperation with students from all classes within the bridge class concept. The article also provides an overview of the challenges associated with the functioning of bridge classes in Germany.

Key words: bridge classes, refugee children, integration.

Вступ. З 2022 р. простежується значне зростання наукових досліджень, присвячених темі надання якісної освіти дітям-біженцям у ФРН, що є ключовим фактором їхньої успішної інтеграції в німецьке суспільство. Згідно з міжнародними та європейськими правовими актами, такими як Декларація прав людини (стаття 26), Міжнародна конвенція про права дитини та Європейська директива про прийом біженців, ФРН зобов'язана гарантувати дітям-біженцям можливість навчатися в державних школах на таких самих умовах, як і німецьким дітям, без жодної дискримінації. Надання якісної освіти дітям-біженцям не лише відповідає юридичним зобов'язанням Німеччини, а й несе в собі значні переваги для суспільства загалом, адже освічені біженці мають кращі шанси для інтеграції в суспільство, активної участі у різних сферах життя, що сприятиме економічному розвитку країни.

Незважаючи на виклики, Німеччина робить значні кроки для надання дітям-біженцям якісної освіти, що є фундаментом для розвитку людського капіталу. Уряд ФРН невпинно інвестує в програми мовної підтримки, культурної орієнтації та психологічної допомоги. Також розробляються нові педагогічні методи, які враховують особливі потреби дітей-біженців.

У Бранденбурзі, Нижній Саксонії, Рейнланд-Пфальці, Саарі та Тюрингії українські школярі навчаються разом з іншими учнями у звичайних класах, «регелькласах». В інших федеральних землях (у Баден-Вюртемберзі, Берліні, Бремені, Гессені, Мекленбурзі-Передній Померанії, Саксонії та Шлезвіг-Гольштейні) українські діти та молодь спочатку навчаються окремо від інших учнів, хоча інколи передбачено також спільні уроки з таких предметів, як музика, спорт або англійська мова. У Баварії, Берліні, Північному Рейні-Вестфалії та Саксонії-Ангальт

функціонують різні моделі. Приміром у Північному Рейні-Вестфалії та Баварії учні навчаються в так званих «класах-місточках», брюкенкласах (*Brückenklassen*). **Актуальність** цієї статті полягає у висвітленні роботи таких класів для українських дітей-біженців. Ці класи мають різні назви (винятково інтеграційні або так звані «вітальні класи») (*Willkommensklassen*), так звані «підготовчі класи», залежно від федеральної землі, а також «перехідні інтернаціональні класи», I-класи або «інтернаціональні підготовчі класи», «інтенсивні класи», адаптаційні класи), але усі вони надають можливість українським дітям адаптуватися до нового освітнього середовища, вивчити німецьку мову та підготуватися до інтеграції в загальні класи ФРН.

Новизна цієї статті полягає в тому, що у ньому описано успішний досвід практики «Школа в Німеччині» А. Гурко в початковій школі Бюнде (крайс Херфорд, ФРН) у період з 28.08 по 29.09.2023 року та з 19.02 по 22.03 2024 року. Практику реалізовано спілкою «Мости дружби в Україну» з кооперацією міста Бюнде з метою впровадження ефективної моделі брюкенкласів для дітей-біженців із України. Дослідження надає цінну інформацію про те, як можна організувати брюкенкласи для дітей-біженців, щоб максимально сприяти їхній інтеграції в німецьку систему освіти (пор. [1; 2]).

Мета цієї статті – критичний опис роботи брюкенкласів з дітьми біженців з України від війни у процесі їх інтеграції. Поставлена мета передбачає необхідність розв'язання таких завдань: уточнити поняття «брюкенклас» та особливості концепції брюкнкласів; здійснити огляд викликів, пов'язаних із функціонуванням брюкенкласів.

Теоретико-методологічне підґрунтя наукової роботи становлять: дослідження з вивчення підготовчих класів для новоприбулих дітей та молоді [10; 11; 17]; дослідницькі звіти (2022–2023 рр.) [4; 5; 6; 7]; результати якісно-кількісного дослідження ifo (2022) щодо досвіду, планів та намірів українських біженців у Німеччині [9].

Для досягнення цілей дослідження та вирішення поставлених завдань ми застосували **комплекс методів дослідження**, серед яких головними є спостереження (систематична фіксація та аналіз уроків, поведінки учнів) та опитування (збір інформації про думки та почуття учнів, тьюторок та інших учасників освітнього процесу). Завдяки поєднанню цих методів ми змогли отримати комплексне уявлення про роботу брюкенкласів та їхню ефективність у процесі інтеграції дітей-біженців.

Результати та дискусії. Починаючи з 24 лютого 2022 року, все більше дітей і молодих людей шукають захисту в Німеччині від повномасштабної війни в Україні. За оцінками Агентства ООН у справах біженців понад десять мільйонів людей в Україні вже перебувають у бігах. 3,7 мільйона людей уже виїхали з України з початку війни (станом на 24.03.2022 р.) [17].

Навіть, якщо не всі з цих дітей і молодих людей зазнали травматичного досвіду війни, усі вони пережили стрес, пов'язаний із втратою звичного сімейного та шкільного середовища соціалізації. Розлука з членами сім'ї та друзями, яким в Україні загрожує смертельна небезпека, є особливо стресовим фактором. У цій ситуації інтеграційні освітні програми є важливим внеском у відновлення безпеки. А брюкенкласи допомагають дітям-іммігрантам інтегруватися в освітній процес країни. У цих класах діти вивчають мову країни перебування та базові предмети, а також адаптуються до нових умов навчання.

У Німеччині брюкенкласи призначено для українських дітей-біженців, які ще не володіють німецькою мовою. Мета брюкенкласів – допомогти дітям підтягнути німецьку мову та шкільні предмети в ігровій формі, розкрити свій навичковий потенціал. Важливо зазначити, що тривалість перебування дітей-біженців у Німеччині може варіюватися, тому і термін навчання в брюкенкласах може бути різним.

У 2024 р. було продовжено термін дії посвідки на проживання для біженців з України аж до 04.03.2025 р. Продовження терміну дії посвідки на проживання відбувається автоматично без відвідування міграційної служби. Брюкенкласи та продовження терміну дії посвідки на проживання для біженців з України є важливими кроками, які допомагають інтегрувати дітей у німецьке суспільство та дають їм можливість будувати краще майбутнє.

Інтеграція українських школярів у німецьку систему освіти залежить від двох основних факторів: від нормативних актів у федеральних землях та можливостей шкіл. Кожна федеральна земля має свої правила та процедури щодо інтеграції дітей-біженців. Не всі школи мають однакові ресурси та можливості для інтеграції дітей-біженців. Більшість українських школярів навчаються у звичайних класах. Однак деякі з них відвідують інтеграційні класи, де їм надається додаткова мовна підтримка та допомога з адаптацією до нової системи освіти [18]. У деяких школах також існує комбінація цих двох підходів, де українські діти спочатку навчаються в інтеграційних класах, а потім переходять до звичайних класів. Багато українських дітей поєднують навчання за кордоном та у своїх рідних школах онлайн.

Інтеграція українських школярів у німецьку систему освіти – це складний процес, який потребує значних зусиль від усіх залучених сторін. Однак важливо, щоб українські діти мали доступ до якісної освіти та відчували підтримку та солідарність у процесі інтеграції.

Проаналізуємо особливості концепції брюкенкласу: індивідуальний розклад із профільних предметів; додаткові уроки з німецької, англійської та профільних предметів; учителі з досвідом навчання учнів, для яких німецька мова не є рідною (рідна мова – українська); підготовлені вчителі

в галузі німецької мови як іноземної; мовно-чутливе викладання профільних предметів; керовані розміри класів з урахуванням індивідуальної підтримки; обмін та співпраця з учнями з усіх класів в рамках концепції групи подовженого дня; робота з батьками з урахуванням мовних бар'єрів; переведення до загального класу після усунення мовного дефіциту.

У деяких федеральних землях існують програми, змодельовані за зразком українських шкіл. У Берліні у 2022/2023 н. р. розпочала роботу німецько-українська школа зустрічей (*Begegnungsschule*), у якій уроки викладаються німецькою та українською мовами, а учні мають змогу отримати кваліфікацію обох країн. Наразі у двох берлінських школах триває тестовий етап. У Гессені, наприклад, діє добровільна програма «Мовна та культурна освіта українською мовою для дітей та молоді з України, які шукають захисту», яку викладають українські вчителі українською мовою з використанням україномовних матеріалів.

Про процес організації «підготовчих класів» у берлінській школі і про те, як виглядає типовий навчальний день у новому *Willkommensklasse* мовить керівниця такого класу (*Hermann-Scheer-Schule*) в місті Берліні Ю. Кленнер. Основним викликом брюкенкласів є мотивація, оскільки не усі учні впевнені, чи необхідні для них знання німецької мови, враховуючи невизначеність місця майбутнього життя – у Німеччині або в Україні [19].

Дослідники з Німецького молодіжного інституту (*DJI*) вивчали умови життя дітей та молоді, які втекли до Німеччини з України, у рамках проекту, який включає «Муніципальні відділи освіти та служби у справах дітей та молоді», «Дитячі садки та українські матері з дітьми, які відвідують дитячі садки» та «Українська молодь у Німеччині». У період з 1.09.2022 р. по 28.02.2023 р. проведено опитування цільових груп щодо їхнього життя у ФРН та їхніх потреб у підтримці, а також опитування фахівців у сфері соціального захисту дітей та молоді, муніципальних адміністрацій та представників громадянського суспільства щодо викликів, пов'язаних з переміщенням біженців. Емпіричні висновки та політичні рекомендації, що випливають з них, узагальнено у звіті проекту [4].

Зусилля з інтеграції дітей та молоді біженців з України в центрах тимчасового розміщення, дитячих садках і школах зосереджено на таких аспектах [17]: підтримка в подоланні травматичного досвіду; мовна підтримка з навчання німецької мови та доступ до спеціалізованих уроків; освітні програми українською мовою; сприяння інтеграції.

Наведемо виклики, пов'язані з функціонуванням брюкенкласів: вони часто погано інтегровані в шкільне життя, а в деяких федеральних землях досі не існує єдиної освітньої програми для таких класів. Згідно дослідження Інституту економічних досліджень імені Лейбніца (*RWI*) [11] успішність дітей біженців молодшого шкільного віку значно погіршується, якщо вони відвідують підготовчий клас замість звичайного класу.

Досвід брюкенкласів уже був критично проаналізований, коли німецькі школи працювали на межі своїх можливостей через гостру нестачу вчителів та приміщень. Освітня експертка J. Karakayali зазначає: «Цих учнів кудись поміщають і ніхто ними не опікується в довгостроковій перспективі – головне, щоб зменшити тиск на нормальну роботу школи» [10]. За словами експертки важливо, щоб українські діти та молодь також навчалися рідною мовою та за українською програмою. В іншому випадку існує ризик, що вони втратять зв'язок із власною шкільною системою. Готовність займатися на українських онлайн-уроках у другій половині дня на додаток до уроків німецької мови зменшується, особливо серед молодих людей, які вирішили для себе, що хочуть залишитися в Німеччині [10].

Брюкенкласти в Баварії завершують роботу у вересні 2024 р., а проєкт в місті Бюнде уже завершив роботу у червні 2024 р. Дітей з цих класів залежно від швидкості опанування німецької мови переведуть до регулярних німецьких класів.

Звісно, є ще багато проблем, пов'язаних з брюкенкласами, коли українських учнів із німецьких класів повертають назад до адаптаційних класів (пор. [3]). Т. Спіріна, учителька адаптаційного класу середньої школи м. Байройт (ФРН), пояснює це відсутністю не лише знань німецької мови, а й відсутністю найважливіших компетентностей учнів в німецькому регулярному класі середньої школи. До них належать [3]: 1) здатність до опрацювання інформації та тексту; 2) здатність тримати увагу та концентруватися; 3) здатність відтворювати інформацію письмово та структурувати її; 4) здатність ставити запитання вчителів; 5) здатність поважати вчителя та реагувати на його зауваження; 6) здатність регулярно вчити нові слова; 7) здатність самостійно працювати й опановувати нове.

Висновки. Хоча з брюкенкласами пов'язано багато викликів, вони мають безліч переваг, які сприяють розвитку та підтримці добробуту учнів та педагогічного колективу: створення позитивної атмосфери (брюкенкласти допомагають створити дружню та позитивну атмосферу у школі, що підвищує загальний настрій учнів і вчителів); підтримка психологічного здоров'я (регулярні зустрічі брюкенкласу стали платформою для обговорення емоційного стану, досвіду та підтримки один одного); зміцнення спільноти (брюкенкласти допомагають зблизити учнів та педагогічний персонал, що створює відчуття спільноти та підтримки всередині школи); можливість вирішення проблем (брюкенкласти є місцем для вирішення будь-яких проблем, які виникають в учнів та батьків, що дає можливість реагувати на потреби та вирішувати конфлікти в позитивний спосіб); створення можливостей для підтримки учнів та батьків (учні використовують брюкенкласти для підтримки один одного, обговорення

досягнень та викликів, що сприяє формуванню позитивних взаємин між учнями); поширення інформації та спілкування (брюкенклази надають можливість для розповсюдження важливої інформації та спілкування з учнями та батьками, що дозволяє всім залишатися на одній хвилі та ефективно спілкуватися).

Література

1. Галицька О., Гурко А. Досвід викладання німецької мови в інтернаціональних класах міста Бюнде. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич : ВД «Гельветика», 2024. Вип. 71. Том 1. С. 320–325. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-1-48>.
2. Галицька О., Гурко А. Культурна адаптація в інтернаціональних класах. *Interaction of the experience of post-Yugoslav and Ukrainian areas: cultural, linguistic, literary, artistic, historical, and journalistic aspects: proceedings of the International Scientific Conference*, Ljubljana, Slovenia, February 23–24, 2024. Riga : Baltija Publishing, 2024. Pp. 7–8. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-393-4-1>.
3. Спіріна Т. Чому українських учнів у Німеччині повертають в адаптаційні класи? URL: <https://www.osvita.ua/blogs/91465/> (дата звернення: 11.05.2024).
4. Boll Ch., Birkeneder A., Castiglioni L., Chabursky S., Gutt J., Gandlgruber M., Kanamüller A., Langmeyer A., Langner R., Liel Ch., Mairhofer A., Peucker Ch., Pluto L., Reinhardt M., Schlimbach T., Santen E.V., Walper S. *Ukrainische Geflüchtete in Deutschland. Erhebungen zur Zielgruppe und zu kommunalen Betreuungs- und Unterstützungsstrukturen. Abschlussbericht*. München: Deutsches Jugendinstitut, 2023. 78 S.
5. Brücker H. *Geflüchtete aus der Ukraine: Eine Einschätzung der Integrationschancen*. IAB-Forschungsbericht 04/2022. Nürnberg: Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung, 2022. 27 S.
6. Brücker H., Dauth W., Haas A., Jaschke Ph., Kosyakova Yu., Mense A., Moritz M., Phan thi Hong V., Wolf K. *Ein Vorschlag zur Verteilung von Geflüchteten aus der Ukraine*. IAB-Forschungsbericht 05/2022. Nürnberg: Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung, 2022. 32 S.
7. Geflüchtete aus der Ukraine in Deutschland: Flucht, Ankunft und Leben / Brücker H. et al. (Hrsg.). Wiesbaden: Bundesinstitut für Bevölkerungsforschung, 2022. URL: https://www.bib.bund.de/Publikation/2022/pdf/Gefluechtete-aus-der-Ukraine-inDeutschland-Flucht-Ankunft-und-Leben.pdf?__blob=publicationFile&v=5 (дата звернення: 12.03.2024).
8. Geflüchtete aus der Ukraine. URL: https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/DE/veroeffentlichungen/nachrichten/2022/umfrage-ukrainefluechtlinge.pdf?__blob=publicationFile&v=3 (дата звернення: 12.03.2024).
9. Giesing Y., Panchenko T., Poutvaara P. *Anpassungs- und Integrationsstrategien von Geflüchteten aus der Ukraine in Deutschland. Ergebnisse der qualitativ-quantitativen ifo Studie zu den Erfahrungen, Plänen und Absichten der ukrainischen Geflüchteten in Deutschland*. München : ifo Institut, 2022. 65 S.
10. Karakayali J., zur Nieden B., Kahveci Ç., Groß S., Heller M., Güleriyüz T. «Willkommensklassen» in Berlin. Mit Segregation zur Inklusion? Eine Expertise für den Mediendienst Integration. URL: https://mediendienst-integration.de/fileadmin/Dateien/Expertise_Willkommensklassen.pdf (дата звернення: 05.02.2024).
11. Kinkartz S. *Ukrainische Schüler: Kritik an Willkommensklassen*. 13.12.2022. URL: <https://www.dw.com/de/ukrainische-sch%3BCler-kritik-an-willkommensklassen/a-64077205> (дата звернення: 02.02.2024).

12. Mairhofer A., Gandlgruber M., Peucker Ch., Pluto L., E. van Santen. Auswirkungen des Kriegs in der Ukraine auf die Jugendämter. *Das Jugendamt*. 2023. 3. S. 110–115.
13. Massumi M., Brandl Ch., Korntheuer A. The Organization of School Integration for Refugee Children and Youth in Germany: Identifying Gaps in the Current State of Knowledge. *Research Handbook on Migration and Education* / Pinson H., Bunar N., Devine D. (Hrsg.). Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd, 2023. Pp. 68–82. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781839106361.00010>.
14. Mediendienst Integration. Flüchtlinge aus der Ukraine in Deutschland. Stand Februar 2023. URL: <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/ukrainische-fluechtlinge.html> (дата звернення: 04.06.2024).
15. Seidelsohn K., Frederiksen S., Zajak S. Schutz für Geflüchtete aus der Ukraine. Was der Ukraine-Krieg für den Gewaltschutz in Geflüchtetenunterkünften bedeutet. *DEZIMinutes*. 2022. 6. URL: https://www.dezim-institut.de/fileadmin/user_upload/Demo_FIS/publikation_pdf/FA-5325.pdf (дата звернення: 03.02.2024).
16. Über 200.000 ukrainische Schüler*innen aufgenommen. 06.12.2022. URL: <https://mediendienst-integration.de/artikel/ueber-200000-ukrainische-schuelerinnen-aufgenommen.html> (дата звернення: 03.02.2023).
17. Unterstützung geflüchteter Kinder und Jugendlicher aus der Ukraine durch rasche Integration in Kitas und Schulen. Stellungnahme der Ständigen Wissenschaftlichen Kommission der Kultusministerkonferenz (SWK) / SWK (Hrsg.). Bonn: SWK, 2022. 28 S.
18. Wie kommt mein Kind in die Schule? 29.07.2022. URL: <https://www1.wdr.de/nachrichten/fluechtlinge/ukraine-deutschland-schule-suche-100.html> (дата звернення: 03.02.2024).
19. Willkommensklassen. URL: <https://www1.wdr.de/radio/cosmo/sprachen/ukrainisch/ukrainische-minute-332.html> (дата звернення: 03.02.2024).

References

1. Halytska, O., Hurko, A. (2024). Dosvid vykladannia nimetskoj movy v internatsionalnykh klasakh mista Biunde [Experience of Teaching German in International Classes in Bünde]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues in the humanities*, 71(1), 320–325. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-1-48> [in Ukrainian].
2. Halytska, O., Hurko, A. (2024). Kulturna adaptatsiia v internatsionalnykh klasakh [Cultural adaptation in international classes]. *Interaction of the Experience of Post-Yugoslav and Ukrainian Areas: Cultural, Linguistic, Literary, Artistic, Historical, and Journalistic Aspects* : Proceedings of the International Scientific Conference, Ljubljana, Slovenia, February 23–24, (pp. 7–8). Riga: Baltija Publishing [in Ukrainian].
3. Spirina, T. (2024). Chomu ukraïnskykh uchniv u Nimechchyni povertaiut v adaptatsiïni klasy? [Why are Ukrainian Students in Germany Returned to Adaptation Classes?]. Retrieved from <https://www.osvita.ua/blogs/91465/> [in Ukrainian].
4. Boll, Ch., Birkeneder, A., Castiglioni, L., Chabursky, S., Gutt, J., Gandlgruber, M., Kanamüller, A., Langmeyer, A., Langner, R., Liel, Ch., Mairhofer, A., Peucker, Ch., Pluto, L., Reinhardt, M., Schlimbach, T., Santen, E.V., Walper, S. (2023). *Ukrainische Geflüchtete in Deutschland. Erhebungen zur Zielgruppe und zu kommunalen Betreuungs- und Unterstützungsstrukturen. Abschlussbericht. [Ukrainian Refugees in Germany. Surveys on the Target Group and on Municipal Care and Support Structures. Final Report.]*. München: Deutsches Jugendinstitut [in German].
5. Brücker, H. (2022). *Geflüchtete aus der Ukraine: Eine Einschätzung der Integrationschancen. IAB-Forschungsbericht 04/2022. [Refugees from Ukraine: An Assessment of Integration Opportunities. IAB Research Report 04/2022.]*. Nürnberg : Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung [in German].

6. Brücker, H., Dauth, W., Haas, A., Jaschke, Ph., Kosyakova, Yu., Mense, A., Moritz, M., Phan thi Hong, V., Wolf, K. (2022). *Ein Vorschlag zur Verteilung von Geflüchteten aus der Ukraine. IAB-Forschungsbericht 05/2022. [A Proposal for the Distribution of Refugees from Ukraine. IAB Research Report 05/2022.]*. Nürnberg: Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung [in German].
7. Brücker, H., Ette, A., Grabka, M., Kosyakova, Yu., Niehues, W., Rother, N., Spieß, C. K., Zinn, S., Bujard, M., Cardozo, A., Décieux, J., Maddox, A., Milewski, N., Naderi, R., Sauer, L., Schmitz, S., Schwanhäuser, S., Siegert, M., Tanis, K. (Hrsg.) (2022). *Geflüchtete aus der Ukraine in Deutschland: Flucht, Ankunft und Leben. [Refugees from Ukraine in Germany: flight, arrival and life.]*. Wiesbaden: Bundesinstitut für Bevölkerungsforschung. Retrieved from https://www.bib.bund.de/Publikation/2022/pdf/Gefluechtete-aus-der-Ukraine-in-Deutschland-Flucht-Ankunft-und-Leben.pdf?__blob=publicationFile&v=5 [in German].
8. Geflüchtete aus der Ukraine. [Refugees from Ukraine]. (2022). Retrieved from https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/DE/veroeffentlichungen/nachrichten/2022/umfrage-ukraine-fluechtlinge.pdf?__blob=publicationFile&v=3 [in German].
9. Giesing, Y., Panchenko, T., Poutvaara, P. (2022). *Anpassungs- und Integrationsstrategien von Geflüchteten aus der Ukraine in Deutschland. Ergebnisse der qualitativ-quantitativen ifo Studie zu den Erfahrungen, Plänen und Absichten der ukrainischen Geflüchteten in Deutschland. [Adaptation and Integration Strategies of Refugees from Ukraine in Germany. Results of the Qualitative-quantitative ifo Study on the Experiences, Plans and Intentions of Ukrainian Refugees in Germany.]*. München : ifo Institut [in German].
10. Karakayali, J., zur Nieden, B., Kahveci, Ç., Groß, S., Heller, M., Güteryüz, T. (2016). *«Willkommensklassen» in Berlin. Mit Segregation zur Inklusion? Eine Expertise für den Mediendienst Integration. [«Welcome classes» in Berlin. With Segregation to Inclusion? An Expertise for the Integration Media Service.]*. Retrieved from https://mediendienst-integration.de/fileadmin/Dateien/Expertise_Willkommensklassen.pdf [in German].
11. Kinkartz, S. (2022). *Ukrainische Schüler: Kritik an Willkommensklassen. [Ukrainian Pupils: Criticism of Welcome Classes.]*. Retrieved from <https://www.dw.com/de/ukrainische-sch%C3%BCler-kritik-an-willkommensklassen/a-64077205> [in German].
12. Mairhofer, A., Gandlgruber, M., Peucker, Ch., Pluto, L., Santen, E.van. (2023). Auswirkungen des Kriegs in der Ukraine auf die Jugendämter. [Impact of the War in Ukraine on Youth Welfare Offices]. *Das Jugendamt*, 3, 110–115 [in German].
13. Masumi, M., Brandl, Ch., Korntheuer, A. (2023). The Organization of School Integration for Refugee Children and Youth in Germany: Identifying Gaps in the Current State of Knowledge. *Research Handbook on Migration and Education* / Pinson H., Bunar N., Devine D. (Hrsg.) (pp. 68–82). Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781839106361.00010> [in English].
14. Mediendienst Integration. Flüchtlinge aus der Ukraine in Deutschland. [Media Service Integration. Refugees from Ukraine in Germany.]. (2023). Retrieved from <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/ukrainische-fluechtlinge.html> [in German].
15. Seidelsohn, K., Frederiksen, S., Zajak, S. (2022). Schutz für Geflüchtete aus der Ukraine. Was der Ukraine-Krieg für den Gewaltschutz in Geflüchtetenunterkünften bedeutet. [Protection for Refugees from Ukraine. What the War in Ukraine Means for the Protection against Violence in Refugee Centres.]. *DEZIMinutes*, 6. Retrieved from https://www.dezim-institut.de/fileadmin/user_upload/Demo_FIS/publikation_pdf/FA-5325.pdf [in German].
16. Über 200.000 ukrainische Schüler*innen aufgenommen. [Over 200,000 Ukrainian Pupils Admitted.]. (2022). Retrieved from <https://mediendienst-integration.de/artikel/ueber->

200000-ukrainische-schuelerinnen-aufgenommen.html (дата звернення: 03.02.2023) [in German].

17. Unterstützung geflüchteter Kinder und Jugendlicher aus der Ukraine durch rasche Integration in Kitas und Schulen. Stellungnahme der Ständigen Wissenschaftlichen Kommission der Kultusministerkonferenz (SWK). [Support for Refugee Children and Young People from Ukraine through Rapid Integration in Daycare Centres and Schools. Statement by the Standing Scientific Commission of the Standing Conference of the Ministers of Education and Cultural Affairs]. (2022). SWK [Hrsg.]. Bonn: SWK [in German].

18. Wie kommt mein Kind in die Schule? [How Will my Child Get to School?]. (2022). Retrieved from <https://www1.wdr.de/nachrichten/fluechtlinge/ukraine-deutschland-schule-suche-100.html> [in German].

19. Willkommensklassen. [Welcome Classes.]. (2024). Retrieved from <https://www1.wdr.de/radio/cosmo/sprachen/ukrainisch/ukrainische-minute-332.html> [in German].

АНОТАЦІЯ

У статті описано роботу німецьких брюкенкласів з дітьми біженців з України від війни. Ці класи для українських дітей-біженців мають різні назви (винятково інтеграційні або так звані «вітальні класи», так звані «підготовчі класи», залежно від федеральної землі, а також «перехідні інтернаціональні класи», I-класи або класи-місточки, «інтернаціональні підготовчі класи», «інтенсивні класи», адаптаційні класи), але усі вони надають можливість українським дітям адаптуватися до нового освітнього середовища, вивчити німецьку мову та підготуватися до інтеграції в загальні класи ФРН.

Новизна полягає в тому, що у ньому описано успішний досвід практики «Школа в Німеччині» у початковій школі Бюнде (ФРН) у період з 28.08 по 29.09.2023 року та з 19.02 по 22.03 2024 року. Практику реалізовано спілкою «Мости дружби в Україну» з кооперацією міста Бюнде з метою впровадження ефективної моделі брюкенкласів для дітей-біженців із України. Дослідження надає цінну інформацію про те, як можна організувати брюкенкласи для дітей-біженців, щоб максимально сприяти їхній інтеграції в німецьку систему освіти. Мета брюкенкласів – допомогти дітям підтягнути німецьку мову та шкільні предмети в ігровій формі, розкрити свій навчковий потенціал.

У статті проаналізовано особливості концепції брюкенкласів: індивідуальний розклад із профільних предметів; додаткові уроки з німецької, англійської та профільних предметів; учителі з досвідом навчання учнів, для яких німецька мова не є рідною; підготовлені вчителі в галузі німецької мови як іноземної; мовно-чутливе викладання профільних предметів; керовані розміри класів з урахуванням індивідуальної підтримки; обмін та співпраця з учнями з усіх класів в рамках концепції ґрупи подовженого дня; робота з батьками з урахуванням мовних бар'єрів; переведення до загального класу після усунення мовного дефіциту. У статті здійснено також огляд викликів, пов'язаних із функціонуванням брюкенкласів у ФРН.

Ключові слова: брюкенклас, діти-біженці, інтеграція.